

Strafferett: Straff for brudd på karanteneplikt - kan vi reise på hytta i Sverige i sommer?

Ellen Haug-Svendsen
Fast advokat, (Permisjon)

Koronaforskriften har innskrenket våre liv i flere måneder. En av restriksjonene som skapte mest diskusjon var hytteforbudet. Etter at vi nå har kunnet reise på hytta *innenlands* har mange tatt til ordet for at karantenebestemmelsene for reiser til Sverige burde oppheves før sommerferien, slik at vi også kan feriere på hytter utenlands.

15. juni 2020 ble det åpnet opp for at vi kan reise på ferie til Danmark, Finland, Island, Færøyene, Grønland, Åland og Gotland i Sverige uten å gå i karantene ved hjemreise.

Karanteneplikt ved ankomst fra Sverige

På grunn av smittesituasjonen i Sverige har norske myndigheter besluttet at vi fremdeles plikter å gå i karantene ved hjemreise fra Sverige. Covid-19 forskriften inneholder ikke noe generelt forbud mot utreise fra Norge, innreise til Sverige eller opphold på hytte i Sverige. Derimot fastsetter forskriften § 5 karanteneplikt for innreisende fra Sverige. Diverse unntak fra denne karanteneplikten følger av forskriften §§ 5a og 6, dette kommer vi tilbake til nedenfor.

Det er viktig å presisere at det er *brudd på karanteneplikt* – når den først har oppstått – som er forbudt og straffbart, se forskriften § 19, jf. § 5. Dette innebærer at *det ikke er forbudt å reise på hytta i Sverige*. Man er

derimot pliktig til å gå i karantene ved hjemreise.

Ved innreisekarantene skal personen oppholde seg i eget hjem eller på et annen egnet oppholdssted i 10 døgn regnet fra innreisen til Norge. Det er kun tillatt å bevege seg utenfor oppholdsstedet hvis man unngår nærkontakt med andre enn personer i husstanden.

Kjøring gjennom Sverige til eller fra Danmark, Finland, Island, Færøyene, Grønland, Åland og Gotland i Sverige er også unntatt karanteneplikt dersom man ikke overnatter i Sverige, tar korteste reisevei, kun stanser for nødvendige stopp og man holder avstand og god smittehygiene ved stopp. Dersom man kjører innom andre land på turen må man imidlertid i karantene ved hjemreise.

Dette gjelder imidlertid ikke dersom man har oppsøkt butikker, kjøpesentre eller lignende, jf. forskriftens § 6 femte ledd. Dette innebærer at man plikter å gå i karantene også etter en «harryhandletur» på svenskegrensen.

Unntak fra karanteneplikten

Den klare hovedregelen er at ferieopphold i Sverige etablerer en plikt til å gå i karantene ved ankomst til Norge. Det er i forskriften gjort noen få unntak, som gjelder i helt spesielle situasjoner.

- Hvis du har hatt Covid-19 i løpet av de siste seks månedene og kan dokumentere det ved godkjent laboriemetode.
- Kjøring gjennom Sverige som nevnt ovenfor.
- Hvis man har utført strengt nødvendig vedlikehold og tilsyn for avverge store materielle skader på fritidseiendom i Sverige. Det skal mye til for at dette unntaket kommer til anvendelse, og unntaket gjelder ikke dersom man har overnattet på hytta.
- For andre unntak, se nærmere på Regjeringens gjennomgang av spørsmål og svar om karantene ved reiser på <https://www.regjeringen.no/no/tema/Koronasituasjonen/sporsmal-og-svar-om-koronasituasjonen/sporsmal-og-svar-om-reisekarantene/id2702867/>

Straff

Både uaktsomme og forsettlige brudd på karantenebestemmelsen i forskriften straffes med bøter og fengsel inntil 6 måneder.

Det er få eksempler fra rettspraksis for straff som følge av karantenebrudd. Dette kan skyldes at politiet ofte utferdiger forelegg istedenfor tiltale, og da reagerer med bot, og ikke fengselsstraff.

Det finnes imidlertid noen eksempler fra rettspraksis. Et sentralt eksempel er TOSLO-2020-61219. Dommen fra Oslo tingrett gir grundige føringer på hvor straffenivået ligger

Saken gjaldt en mann som gjentatte ganger hadde brutt karanteneplikten. Karanteneplikten hadde oppstått som følge av innreise til Norge fra utlandet – på samme måte som karanteneplikt vil oppstå ved opphold på hytte i Sverige. Tingretten dømte mannen til 18 dagers fengsel. På grunn av mannens tilståelse ble fengselsstraffen gjort betinget, med tillegg av en bot på kr 10 000.

Nærmere om straffenivå og håndheving av brudd på karanteneplikten kan leses av Riksadvokatens oppdaterte retningslinjer og direktiver vedrørende Covid-19 datert 2. mars 2020: <https://lovdata.no/static/file/1825/ra-2020-320-2.pdf>. Her fremgår det blant annet at

«For forelegg som utferdiges med hjemmel i forskriftene om karantene, isolasjon og forbud mot opphold på fritidseiendommer (...) fastsetter riksadvokaten at botens størrelse for brudd normalt skal være kroner 20.000, subsidiært fengsel i 15 dager.»

Det gjøres oppmerksom på at det har vært en rekke forskriftsendringer etter Riksadvokatens brev.

I TOSLO-2020-61219 skriver tingretten godt og treffende om hensynene bak reglene og viktigheten av at brudd blir fulgt opp med straff:

«På denne bakgrunn mener retten det er grunnleggende at myndighetenes forbud og påbud følges, selv om det er usikkerhet knyttet til effekten av ulike smittevernstiltak. Det kan ikke være opp til hver enkelt å bedømme. Retten er enig med aktor i at det er avgjørende for effektiviteten av tiltakene for å bekjempe smittespredningen i landet og holde kontroll på smittesituasjonen, at den enkelte etterlever karantenebestemmelsene lojalt, uavhengig av egen oppfatning av smittefarlighet eller om det konkret er påvist smitte.

Retten bemerker i denne sammenheng at det er nødvendig med en følbar reaksjon også fordi karanteneinstituttet er bygget på tillit, samtidig som det fører til følbare begrensninger på hverdagen til den enkelt, som kan bidra til å svekke motivasjonen til å overholde plikten. Oppdagelsesrisikoen ved brudd på karantene-reglene må videre antas at er lav. Retten viser blant annet til at det ikke føres et register over personer som bli ilagt karantene ved ankomst til Norge over grensen fra Sverige, jf. dokument 10. Samfunnet er avhengig av en kollektiv overholdelse av reglene og at motivasjonen for dette opprettholdes i befolkningen.»

Reiser du på hytta i Sverige?

Du kan altså reise på hytta i Sverige i sommer, men du har plikt til å gå i karantene i 10 døgn etter hjemreisen. Bryter du karantenen risikerer du å straffeforfølges. Brudd på karanteneplikten kan medføre relativt høye bøter og i verste fall fengselsstraff. Vi oppfordrer samtlige til å følge karantene-reglene og til å ha karanteneplikten i bakhodet før man tar valget om å legge sommerens ferie til hytta i Sverige.